

Szakmai fejlődés az északi szomszédok portáján

Tegdes Egyházi Dóra

SZMKE elnök

Gömöri Művelődési Központ, kisebbségi kulturális menedzser

Jelen írásomban szeretném bemutatni a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének (a továbbiakban: SZMKE) elmúlt másfél évének tevékenységét.

2021

A 2021-es évet felméréssel indítottuk, hogy rálátásunk legyen, ki hogyan birkózik meg a napról-napra változó járványügyi intézkedésekkel¹. A könyvtárosok mint a kaméleonok, úgy alkalmazkodtak a szokatlan, 180 fokos változást hozó kihívásokhoz. Márciusban mi is megbirkóztunk az év nagy próbatételével, s jelenléti rendezvény helyett egy ötnapos online szakmai *Roadshow*-t szerveztünk. Minden nap más került terítékre: szervezetfejlesztés, biblioterápia, digitalizált tartalmak, *A Nagy Könyves Beavatás*, könyvtárhasználati módszertan, olvasásnépszerűsítés minden korosztálynak.²

Az online programsorozat keretében a szakmai feltöltődés mellett egy további fontos szervezeti eseményre is sor került: a résztvevő SZMKE-tagok *per-rollam* szavazás keretében tisztújító közgyűlést is tartottak.³ Az elnökség 4-ről 7-tagúra bővült, az elnöki pozíciót a korábbi alelnök, *Tegdes Egyházi Dóra* tölti be.

Április 27-én – a Könyvtári Intézet több éve tartó támogatásának köszönhetően – *Dancs Szabolcs* főtanácsos, az OSZK KI Könyvtári Szabványosítási Iroda, iroda vezetője a szerzői jog világába kalauzolta a képzésen résztvevő könyvtárosokat. Ezt követte a május 18-i képzés, amelyen *Márföldi István* az álhírekről rántotta le a leplet, *Zsigri Mária* pedig a szintén nagyon aktuális webbiztonság és internetes zaklatás fogalmait járta körül gyakorlatorientált előadásával.⁴

---

¹ Január 27-étől újranyithatnak a könyvtárak [online]. == Pátria Rádió honlapja. Feltöltve: 2021.01.27. Hozzáférhető: https://patria.rtvs.sk/clanky/koz-ugy-vec-verejna/246416/január-27-etol-ujranyithatnak-a-konyvtarak?fbclid=IwAR3iAwlppkdsP0Q7Us3n_SN-f-cQUv1a64IMCZaXt7cnj7m8OnCm6Qy-yWQ [Megtekintve: 2022.09.14.]

² Kapcsolódás, inspiráció, ötletbörze [online]. == Felvidék.ma hírportál. Feltöltve: 2021.03.23. Hozzáférhető: <https://felvidek.ma/2021/03/kapcsolodas-inspiracio-otletborze-ilyen-volt-a-konyvtari-roadshow/> [Megtekintve: 2022.09.14.]

³ Új elnökség a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének élén [online]. == ma7 hírportál. Feltöltve: 2021.04.05. Hozzáférhető: <https://ma7.sk/irodalom/uj-elnokseg-a-szlovakiai-magyar-konyvtarosok-egyesuletenek-elen> [Megtekintve: 2022.09.14.]

⁴ Élénk tavasz, buzgó nyár – ez jellemzi a szlovákiai magyar könyvtárosok idei évét [online]. == Dunaszerdahelyi hírportál. Feltöltve: 2021.06.11. Hozzáférhető: <https://dunaszerdahelyi.sk/elenk-tavasz-buzgo-nyar-ez-jellemzi-szlovakiai-magyar-konyvtarosok-idei-evet>. [Megtekintve: 2022.09.14.]

Júniusban egy nem mindennapi eseménysorozatot sikerült útjára indítanunk a Kisebbségi Kulturális Alap⁵ (KKA) támogatásával, *Olvasás 21* címmel. A projekt keretében három szakember tartott hazánk déli régiójában – Pozsonytól Királyhelmeig összesen 17 településen – 56 alkalommal biblioterápiás, irodalomterápiás foglalkozást óvodásoknak, iskolásoknak, kamaszoknak, felnőtteknek és nyugdíjasoknak, egyszóval minden korosztálynak.⁶ Ezek a foglalkozások több szempontból is kiemelkedő fontossággal bírnak. Egyrészt az olvasásnépszerűsítés egyik lehetséges módja az irodalomterápia alkalmazása, másrészt a résztvevők mentális egészségéhez is nagyban hozzátehet, amennyiben több, egymásra épülő alkalomról beszélünk.⁷ A könyvtár – legyen az községi, városi vagy iskolai – pedig többféle szempontból is megfelelő helyszín az efféle foglalkozások megtartására.⁸

Júliusban a szlovákiai magyar fiatalság egyik legmeghatározóbb nyári rendezvényén, a Gombaszögi Nyári Táborban képviseltettük magunkat, ahol a Grendel Irodalmi Sátorban tartottunk kerekasztal beszélgetés. *Smidt Veronikával*, a szögyéni községi könyvtárossal és *Herczeg Ritával*, a rimaszombati Matej Hrebenda Könyvtár igazgatónőjével Tegdes Egyházi Dóra, az SZMKE elnöke beszélgetett a könyvtárügyről és a könyvtáros szakma kihívásairól. A sátor adott helyszínt az SZMKE tagok könyvtárai „hippi” kiállításának is.

A szlovákiai magyar könyvtárosok közül 2021-ben ketten is elnyerték az Országgyűlési Könyvtár *Könyvtár, ami összeköt* ösztöndíját. A szeptember 25-e és október 23-a közötti programon *Zeman Krisztián* (Bódva-völgyi és Érchegegyházi Kulturális Központ, Szepsi) volt jelen. A másik nyertes, *Dombi László* (Csallóközi Könyvtár, Dunaszerdahely) a 2022-es évi programba került át.

A 2021. évben az elnökség célul tűzte ki, hogy tevékenységükhöz további forrásokat keresnek. Sikerült megoldani, hogy a 2022-es évben az előző évi személyi jövedelemadók 2, illetve 3 százalékát az adózó személyek felajánlhassák az egyesület részére. Az igyekezet nem volt hiábavaló, hiszen 124,03 € meg is érkezett a szervezet számlájára.

Az új elnökség egyik stratégiai célja volt, hogy rendezze a tagsági ügyeket, s az aktív tagok számát bővítse. *Pethő Andrea* elnökségi tag vállalta a feladatot, hogy koordinálja a tagsági

---

⁵ Szlovákiában a nemzeti kisebbségek kultúráját támogató alap, amelyet törvény szabályoz [online]. == Dunszt hírportál. Feltöltve: 2017.08.04. Hozzáférhető: <https://dunszt.sk/2017/08/04/kisebbségi-kulturalis-alap-kiindulopontok-es-tovabblepesi-lehetosegek/> [Megtekintve: 2022.09.14.]

⁶ Élmeny, közösség, irodalom, lélek az Olvasás 21-en [online]. == ma7 hírportál. Feltöltve: 2022.06.18. Hozzáférhető: <https://ma7.sk/kultura/elmeny-kozosseg-irodalom-lelek-az-olvasas-21-en>. [Megtekintve: 2022.09.14.]

⁷ BOLEMANT Lilla. Az irodalom élni segíthet. == Katedra [online], 29 (2022) 7, p. 13-15. ISSN 2729-9066. Hozzáférhető: <https://katedra.sk/Folyoirat/29/07/>. [Megtekintve: 2022.09.10.]

⁸ TEGDES EGYHÁZI Dóra. Mint a borsó meg a héja, avagy a biblioterápia a könyvtári gyakorlatban. == Katedra [online], 29 (2022) 7, p. 9-12. ISSN 2729-9066. Hozzáférhető: <https://katedra.sk/Folyoirat/29/07/>. [Megtekintve: 2022.09.10.]

díjak beszédését és a további adminisztrációs feladatok elvégzését. 2018-ban 49 aktív jegyzett tagja volt az egyesületnek, ezt a rá következő évben sikerült megduplázni. A 2020–2022-es időszakban többen nyugdíjba vonultak, vagy elhagyták a szakmát, így mindamelllett, hogy három év alatt további 31 taggal bővült az egyesület, sajnos, volt egy kis lemorzsolódás is. A 2022-es évben az SZMKE-nek összesen 101 aktív jegyzett tagja van, a tagok átlagéletkora pedig 48 év. Egy 2019-es kutatás kimutatta, hogy a Szlovákia többségében magyarul lakta településein működő könyvtárak könyvtári alkalmazottainak átlagéletkora 41 év.⁹ Ezzel összehasonlítva sokkal magasabb azon könyvtárosok átlagéletkora, akik vannak annyira proaktívak, hogy mindennapi teendőik mellett egyesületi tagságot is vállaljanak, s időről-időre részt vegyenek a szervezet szakmai képzésein. Az SZMKE számára ez annyit jelent, hogy a jelen kihívásai mellett muszáj gondolni az utánpótlásra is.

2022

A 2022-es év első féléve is aktívan kezdődött. Pályázatírással, pályázati elszámolással és szakmai rendezvényeken való részvétellel köszöntöttük a tavaszt. Az egri Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár helyismereti gyűjteményét segítve, *Turay Zoltán* megkeresésére reagálva, országos könyvgyűjtést szerveztünk. *Gárdonyi Géza* halálának 100. évfordulója kapcsán igyekeztünk begyűjteni a még hiányzó magyar, szlovák, és cseh nyelvű szlovákiai vagy csehországi kiadványokat. A gyűjtés sikeres volt, hiszen több mint 35 példánnyal járultunk hozzá a gyűjtemény bővítéséhez.

Április 20-án Szentendrén a Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtárban az *Innovatív szolgáltatási modellek, kreativitás és inspiráció* című nemzetközi konferencián Tegdes Egyházi Dóra adott elő motiváló szlovákiai könyvtári tevékenységekről. Május végén Csongrádon a Kárpát-medencei könyvtárosok 15. jubileumi találkozóján egyesületünk 11 tagja vett részt. A gazdag szakmai programon szervezetünk képviselőjében Tegdes Egyházi Dóra előadást és workshopot is tartott.¹⁰

Az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtári Intézetének támogatásával és társszervezésével két újabb sikeres online képzési nap valósult meg. 2022. május 5-én *Ötletek, módszerek könyvtári olvasásfejlesztéshez* címmel *Péterfi Rita* és *Goda Beatrix*, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum munkatársai tartottak inspiráló előadást. Június 13-án *Haszonné Kiss*

---

⁹ TEGDES EGYHÁZI Dóra: A szlovákországi könyvörzök nyomában – kutatási beszámoló [online]. == Közös úton: A Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének első 22 éve. Komárom: Szakképző és Felnőttképzési Intézet, 2021. p. 81. Hozzáférhető: www.szmke.sk.

¹⁰ Oázis a szakmának és a közösségnek [online]. == ma7 hírportál. Feltöltve: 2022.06.02. Hozzáférhető: <https://ma7.sk/kavezo/oazis-a-szakmanak-es-a-kozossegnek>. [Megtekintve: 2022.09.14.]

Katalin, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár régióigazgatója, és *Dr. Laki Ildikó*, a Milton Friedman Egyetem docense *Egyenlő esélyek a könyvtárban* címmel tartottak egésznapos képzést a speciális igényű olvasókról.¹¹

Az SZMKE elnöksége 2020-ban fogalmazta meg stratégiájában, hogy külön hangsúlyt fektet a különféle könyvtártípusokban dolgozó könyvtárosok egyéni igényeinek megfelelő képzésére. E célkitűzés eredményeként került sor arra a két, egésznapos képzésre, amelyet a Bethlen Gábor Alap (BGA) támogatásával valósítottunk meg. Az iskolai könyvtárosok részére április 22-én tartottunk szakmai műhelynapot, amelyen *Fülöp Éva*, a kassai Márai Sándor Gimnázium és Alapiskola iskolai könyvtárosa, és Tegdes Egyházi Dóra, az SZMKE elnöke adtak elő.¹² A községi könyvtárosokat megszólító képzés június 23-án már jelenléti formában, a muzslai községi könyvtárban valósult meg. A műhelynap előadója *Kecskés Ildikó*, az SZMKE korábbi elnöke volt.

A képzések szervezése mellett a háttérben is nagy munka folyt: a Kisebbségi Kulturális Alap és a BGA támogatásával az egyesület weblapján¹³ új tartalmak jelentek meg. Március végén egy online módszertani gyűjteménnyel bővült az oldal. Az egyesület célja, hogy a szlovákiai magyar könyvtárosok saját jól működő, kipróbált foglalkozásaikat ezen a gyűjteményen keresztül közkinccsé tegyék, s ezzel is segítsék egymás munkáját.

A BGA támogatásával sikerült egy másik jelentős szakmai forrásanyagot is létrehoznunk. 2022 júniusában vált elérhetővé az SZMKE elektronikus kiadványa, amely a *Közös úton: A Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének első 22 éve* címet viseli.¹⁴ A kiadványt *Ronczi Melinda*, az egyesület titkára, és Tegdes Egyházi Dóra szerkesztette és állította össze. A 132 oldalas kötet 7 fejezetre tagolódik. Az első fejezetben az egyesület korábbi tisztségviselőinek és tagjainak visszaemlékezéseit olvashatjuk. A második fejezetet az SZMKE kronológiája alkotja. A harmadik fejezet szerzői olyan magyarországi partnerek, akik jelentősen hozzájárultak és hozzájárulnak jelenleg is a szervezet fejlődéséhez és tevékenységéhez. A negyedik fejezetben egy olyan, meghatározó kutatás beszámolóját olvashatjuk, amely kiemelkedő forrásként szolgál a szlovákiai magyar könyvtárosok jelenlegi és jövőbeli

---

¹¹ TEGDES EGYHÁZI Dóra: Serény szlovákiai magyar könyvtárosok – beszámoló a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének tevékenységéről. == Fórum Társadalomtudományi Szemle. 24 (2022) 2, p. 172-174. ISSN 1335-4361.

¹² Az iskolai könyvtár, mint kiaknázatlan erőforrás [online]. == Felvidek.ma hírportál. Feltöltve: 2022.04.28. Hozzáférhető: <https://felvidek.ma/2022/04/az-iskolai-konyvtar-mint-kiaknazatlan-eroforras-egy-muhelynap-tanulsagai/> [Megtekintve: 2022.09.14.]

¹³ A Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének honlapja [online]. Komárom: SZMKE, cop. 2020-2022. Hozzáférhető: www.szmke.sk [Megtekintve: 2022.09.14.]

¹⁴ RONCZI Melinda – TEGDES EGYHÁZI Dóra. *Közös úton: A Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének első 22 éve* [elektronikus dok.]. Komárom: Szakképző és Felnőttképzési Intézet, 2021. Hozzáférhető: www.szmke.sk [Megtekintve: 2022.09.14.]

munkájához is: a felmérés keretében összegyűjtésre kerültek Szlovákia többségében magyarul lakta települései könyvtárainak adatai. Ebből egy nyilvános adatbázis is készült, ami az egyesület weboldalán kapott helyet. Az ötödik fejezet egy válogatott sajtóbibliográfia formájában mutatja be az SZMKE változatos tevékenységét. Az utolsó két fejezet módszertani tartalmat kínál az érdeklődő olvasónak. A kötet ezen részeiben tizenkét darab könyvtári foglalkozástervet olvashatunk, amelyhez a szöveggyűjteményben találjuk a feldolgozott irodalmi műveket. A kiadvány így összességében egy csokorba gyűjti az egyesület több mint két évtizedes munkásságát, ismerteti a jelenlegi kihívásokat, s a módszertani fejezetekkel inspirációt nyújt a szakmabelieknek.

A 2022-es év második felében a Gárdonyi-könyvgyűjtés tovább folytatódik, jelen cikk írásakor pedig már gőzerővel készülünk a szeptember 21–22-i szakmai napokra, a programot Komáromban, a Szinnyi József Könyvtár társszervezésével valósítjuk meg.

Már látható, hogy az év hátralevő részében, valamint a 2023-as esztendő első negyedében számos nagy munka vár ránk a színpalak előtt és mögött is.

Kisebbségi Kulturális Alap támogatásával valósul meg idén is az *Olvasás 22* projekt, ami a tavalyi biblioterápiás foglalkozássorozat folytatása. Ismét három szakember tart majd irodalomterápiás csoportfoglalkozásokat országszerte. A cél ismét az olvasás- és könyvtárnépszerűsítés, valamint a mentálhigiénés segítségnyújtás.

Jelenleg is folyamatban van egy együttműködés, amelynek eredménye egy online magyar-szlovák-angol nyelvű könyvtár- és információtudományi szótár lesz. Ennek a hiánypótló forrásnak szintén az egyesület weboldala ad majd otthont. A szlovákiai magyar könyvtárosokat a szócikkek gyűjtésében az OSZK munkatársa, Dancs Szabolcs segíti.

Visszatekintve elmondhatjuk, hogy sűrű másfél év áll mögöttünk, és egészen biztos, hogy az elkövetkezendő időkben sem fogunk unatkozni, de ez így van jól. Bízunk benne, hogy egyre többször tudunk tartalmas, jelenléti formában megvalósuló képzéseket, szakmai rendezvényeket szervezni. Nincs más hátra, csak előre!

Rozsnyó, 2022. szeptember 20.